Dům přírody Hodonínské Dúbravy

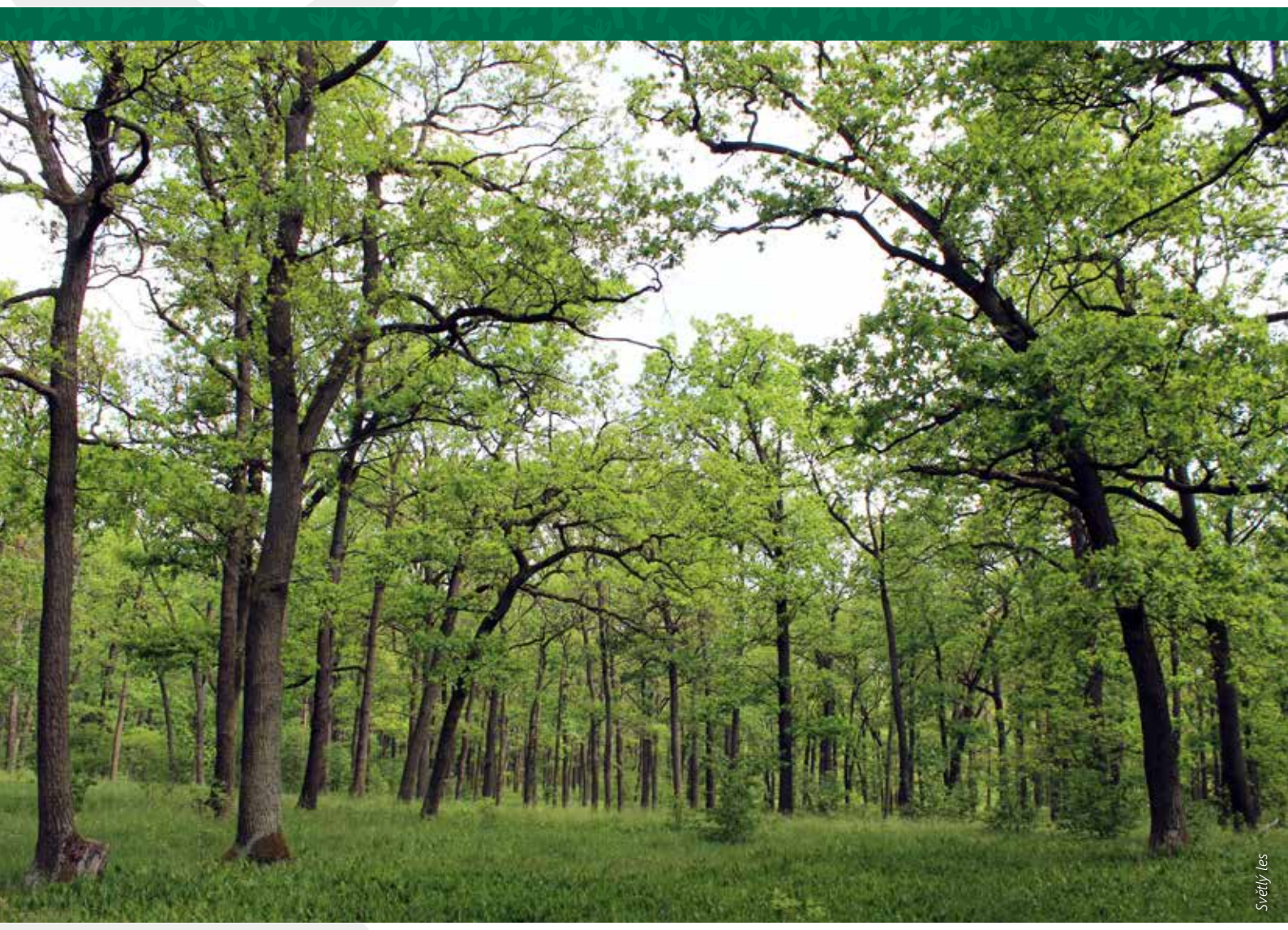
Světlý les

Vítejte v krajině nivy řeky Moravy, říčních teras a skrytých písečných dun, které v nejmladší době ledové navály západní až jihozápadní větry. Vítejte v krajině světlého lesa s nevídaným druhovým bohatstvím rostlin i živočichů, ale i monotónními vysázenými borovými lesy, v krajině panonských stepních trávníků s pískomilnou květenou.

Lýkovec vonný

Jedinečný přírodní komplex doubrav na rozloze 3 029 ha je součástí soustavy evropsky významných lokalit Natura 2000. V jádrové části byla v roce 2014 na sedmi dílčích plochách vyhlášena národní přírodní památka Hodonínská Dúbrava.

Unikátnost území je dána zdejšími přírodními podmínkami. Plochý reliéf tvoří naváté písečné duny z křemitých písků dlouhé až několik set metrů. Původní vrcholky dun, které vystupují nad terénem, dosahují výšky několika metrů a nazývají se **hrúdy**. Pod navátými písky se nacházejí nepropustné jíly, které se dostávají na povrch v mezidunových sníženinách, kterým se říká **mlaky**. Střídání různých půd s odlišnými vlastnostmi vytváří drobné plochy – mikrobiotopy. V Hodonínské Dúbravě tak rostou výjimečné kombinace druhů rostlin.

Hodonínská Dúbrava je starobylým typem lesa. Tento světlý porost dubu letního vytvořil člověk, když zde pásl domácí zvířata a pařezy pokácených stromů nechával obrůstat výmladky. Častým kácením a pastvou udržoval prosvětlené porosty a vytvořil tak podmínky pro vznik druhově bohatých společenstev se světlomilnými druhy rostlin a na ně vázaných živočichů. K těm nejvzácnějším rostlinám patří chráněný lýkovec vonný a mečík bahenní.

V posledních letech se negativně projevuje současný způsob hospodaření. Bylinný podrost je zastiňován nejen vysazovanou borovicí lesní, ale i některými bylinami a dalšími dřevinami. Pro zachování i obnovu světlého lesa je proto nezbytné začít v lese kosit větší plochy a případně pást.

Roháč obecný, průvodce Domem přírody Hodonínské Dúbravy

Roháč je největším broukem Evropy. Vyvíjí se ve starých trouchnivějících pařezech dubu 3 až 6 let. Jeho život v dospělé podobě se ovšem počítá jen na týdny. Obdobím, kdy jej můžeme v přírodě uvidět nejčastěji, je červen až červenec. Létá za soumraku a svůj let doprovází typickým hluboce bzučivým zvukem. Má v oblibě prosvětlené doubravy, ale vyskytuje se i ve vhodných městských parcích či oborách, kde rostou staré duby.

Na obrázku je larva ve své typické pozici, samička a dva bojující samci.

Mečík bahenní

Okáč jílkový

Kuňka obecná

Ze života rostlin

Hodonínská Dúbrava patří k nejcennějším botanickým lokalitám v České republice. Kousek od sebe zde nalezneme rostliny, které jinde preferují naprosto rozdílné životní podmínky. Suchá stanoviště se střídají s vlhkými sníženinami, a tak zde mohou růst druhy stepní i mokřadní. Tato vegetace je však ohrožena prohlubujícím se suchem i přemnoženými prasaty divokými.

Ze života živočichů

Většina zdejších druhů živočichů je vázána na světlé lesy se starými duby – nápadný pták dudek chocholatý, či největší brouci tesařík obrovský a roháč velký. Žije zde kolem 50 druhů denních motýlů a vřetenušek. K nejvzácnějším patří chráněný okáč jílkový, který pro svůj zdárný vývoj potřebuje porosty ostřic a světlý les.

Život v mokřadu

Stávající a obnovené dostatečně osluněné mokřady jsou domovem nejen kuňky obecné. Objevují se zde zde i další obojživelníci - ropucha obecná, tři druhy skokanů, rosnička zelená a čolek obecný. V tůních žijí drobní korýši - listonoh jarní a žábronožka sněžní. Roste zde chráněná, bíle kvetoucí žebratka bahenní. Větší porosty vytváří ostřice dvouřadá, ostřice pobřežní a sítina tmavá.

Mláďata dudka chocholatého

Tesařík obrovský

Dům přírody Hodonínské Dúbravy najdete nedaleko města Hodonína. Je vstupní branou do jedinečného území národní přírodní památky Hodonínská Dúbrava a poskytuje návštěvníkům náhled do historie a vývoje světlého lesa. Návštěvník zde najde stálou vnitřní a vnější expozici, může se zúčastnit exkurzí a aktuálních akcí či programů.

Dům přírody Hodonínské Dúbravy
Lipová alej 3532/19, 695 01 Hodonín
GPS 48.8617364N, 17.1116961E
tel.: +420 720 811 175
e-mail: dumprirody@muhodonin.cz
www.dumprirody.cz/hodoninskadubrava

Provoz návštěvnického střediska Dům přírody Hodonínské Dúbravy zajišťuje: organizační složka města Hodonína Dům přírody Hodonínské Dúbravy.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí, z fondu Next Generation EU, nadací Karel Komárek Family Foundation a Jihomoravským krajem.

Správu a péči o NPP Hodonínská Dúbrava zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, regionální pracoviště Správa CHKO Bílé Karpaty, Nádražní 318, 763 02 Luhačovice, tel.: 951 425 049, 951 425 045, 951 425 069 e-mail: bilekarpaty@aopk.gov.cz

Vydala AOPK ČR v roce 2026. 1. vydání ©2026.
Text: kolektiv autorů. Fotografie: Lubomír Dajč, Antonín Krása, Zdeněk Laštůvka, Roman Miler, Petr Slavík, Karel Šimeček. Ilustrace Pavel Procházka. Mapy: Jana Tomcová, grafický návrh a sazba: Zita Nielsen. ISBN 978-80-7620-211-5.
Tisk: UNIPRESS spol. s r.o., náklad: 2 000

Víte, že...

- druhově pestrý bylinný podrost Hodonínské Dúbravy je podobný bělokarpatským loukám?
- Hodonínská Dúbrava je posledním výskytem okáče jílkového, motýla světlých lesů, v České republice?
- v druhé polovině 20. století probíhala mezi Hodonínem a Dubňany štolová těžba uhlí?
- se na území Hodonínské Dúbravy vyskytují termokrasové jevy, což jsou v současnosti kruhové deprese vzniklé roztáním ledu, který vznikal v poslední době ledové v oblasti tehdejších vývěrů podzemních vod.

Děkujeme Vám za ohleduplné chování k našemu společnému přírodnímu dědictví, za to, že...

- se pohybujete jen po značených stezkách.
- vjíždíte a parkujete jen tam, kde je to povoleno.
- při jízdě na kole berete ohledy na okolní přírodu i ostatní návštěvníky.
- chráníte živočichy a rostliny v jejich přirozeném prostředí.
- nepoškozujete neživou přírodu a pozoruhodné památky.
- odnášíte z přírody své odpadky.

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY
MĚSTO HODONÍN
ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA 1919
EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Foto Zdeněk Kučera

Foto Zdeněk Kučera

Foto Petr Slavík

Foto Jana Pekárová

Foto Petr Slavík

Tip na výlet:
Přírodní památka Vojenské cvičiště Bzenec

Nedaleko Bzence se nachází další ukázka pískomilných společenstev, která až do roku 1989 sloužila k výcviku vojáků. Roste zde velmi bohatá populace smilu písečného i mnohé druhy lišejníků. Od roku 2022 část území spásají kladrubští bělouši, kteří tak brání zarůstání nežádoucí třtinou křovištní a zároveň obnovují otevřené písčiny.

Tip na výlet:
Meandry řeky Moravy

Přírodní památka Osypané břehy chrání neregulovaný úsek řeky Moravy s vyvinutými meandry a přilehlými lužními lesy. Unikátní až 10 metrů vysoká písečná stěna v nárazovém břehu meandru vznikla zařízlutím řeky do navátých písků. V písečných stěnách nebo v jejich okolí hnízdí ledňáček říční, břehule říční, moudivláček lužní, pisík obecný. Pěšky je území dostupné po lesní cestě z osady Bzenec – Přívoz.

Tip na výlet:
Přírodní památka Špidláky

Přírodní oáza skrývající zachované panonské stepní trávníky s výskytem vzácných teplomilných druhů, jako je katrán tatarský, kosatec nízký a kavyl vláskovitý. Vede sem červeně značená cesta T. G. Masaryka z Čejkovic do Čejče.

Tip na výlet:
Přírodní památka Horky

V intenzivně zemědělsky obhospodařované krajině se nachází ostrůvek širokolistých suchých trávníků, v dubnu se žlutou záplavou hlaváčků jarních, později s nejpočetnější populací ikonického hadince nachového v České republice. Pěšky je lokalita dostupná z polní cesty navazující na zeleně značenou turistickou stezku z Milotic přes vinné sklepy Šidleny do Dubňan.

Tip na výlet:
Ptačí park Kosteliska

Severně od Jarohněvického rybníka Jihomoravská ornitologická společnost na vlastních a pronajatých pozemcích pase stepní uherský skot a spolu s dalšími činnostmi vytváří vhodné podmínky především pro ptactvo. Zájemci zde najdou ptačí pozorovatelnu i ochotné průvodce.

Jak vznikla Hodonínská Dúbrava

Před 12,9 až 11,5 miliony lety se zde nacházelo mělké moře, kde docházelo k ukládání jílu a písku.

Před 11,5 až 5,6 miliony lety vzniká soustava mělkých průtočných jezer zarůstajících stromy a keři. Sedimentují jíly, které se dnes vyskytují ve sníženinách mezi dunami navátých písků.

Před 780 000 až 120 000 tisíci lety řeka Morava proniká hlouběji do podloží a vznikají říční terasy.

Před 120 000 až 14 000 tisíci lety došlo k přínosu a hromadění sedimentů v nivě řeky Moravy. Vítr vyvál tyto sedimenty a vznikly několik metrů vysoké duny navátých písků, dlouhé až několik set metrů.

Před 14 000 až 11 700 tisíci lety došlo k poslední významné větrné erozi říční plošiny a tím k rozvoji typických písečných dunových polí, mezi kterými se nacházely bezodtoké deprese s mokřady. Dnes jsou pozorovatelné jako písečné duny neboli hrúdy a vlhké sníženiny nazývané mlaky.

Před 7 500 tisíci lety vznikají smíšené doubravy tvořené dubem, lípou, lískou a borovicí. V nivě postupně převládla olše.

Z materiálů České geologické služby
lokality.geology.cz